

Ліки зцілюють тіло, а книга - душу

БІБЛІОТЕРАПЕВТ

№ 01 (88) 2022

Видається з 1 жовтня 2014 року

Сайт Наукової бібліотеки libr.knmu.edu.ua

Архів «Бібліотерапевта» <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/6941>

ЗМІСТ

ЧАС ЧИТАТИ

Реальні історії життя

М. Заговора.....С. 3-5

НЕДУГИ ВЕЛИКИХ

Микола Іванович Пирогов: триумф і трагедія

Л. Скрипченко, В. Віскова.....С. 6-11

НАТХНЕННЯ

Санта. Епизод 10: новогodne-приключенческий

Л. Малыгина.....С. 12-15

ХРОНІКА ПОДІЙ

Його величність пан Мольєр

О. Озеркіна.....С. 16-17

АНОНС

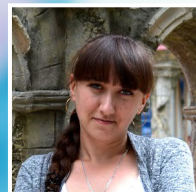
.....С. 18

ВІТАННЯ З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ

.....С. 19

ЧАС ЧИТАТИ

АВТОР: МАРИНА ЗАГОВОРА

Джоді Лінн Піколт
<https://cutt.ly/5OA1vGn>

Джоді Лінн Піколт — американська письменниця, авторка 25 бестселерів з рейтингу газети «Нью-Йорк Таймс», народилася 19 травня 1966 року у місті Несконсет, на острові Лонг-Айленд. Своє перше оповідання «Омар, якого неправильно зрозуміли» написала у 5 років. Наступні короткі історії авторкою були написані під час навчання в Принстонському університеті, але шаленого успіху не мали. Тож Джоді намагалася знайти себе в інших сферах життя: редактор, копірайтер, технічний письменник, викладач англійської мови. Отримала ступінь магістра освіти Гарвардського університету, але усе одно замислювалась над продовженням літературної творчості.

З друком першого великого роману «Пісні горбатого кита» у 1992 році, який і зробив письменницю відомою, щороку Джоді публікує нову роботу, що стає літературною сенсацією. У 2003 році удостоєна премії The New England Bookseller Award, заснованою Американською асоціацією бібліотек у галузі художньої літератури. У 2005 році нагороджена призами «Найкращий витвір року» IMPAC Dublin Literature та British Book Award.

Здебільшого з-під пера письменниці виходять гостросюжетні любовні історії про непрості людські взаємини та долі, хвороби і трагічне кохання. Найбільш відомі — «Сімейна ідилія», «Крихка душа», «Викрадення», «Уроки милосердя», «Дев'ятнадцять хвилин». Романи «Обіцянка», «Свята правда», «Десяте коло», «Янгол для сестри» та «Жорстокі ігри» стали настільки популярними, що були екранізовані.

До написання кожного твору авторка старанно готується. Іноді, щоб відобразити у книзі всі можливі точки зору — бере інтерв'ю у людей, з поглядами яких категорично не погоджується. Це дає їй змогу розумітись в питан-

Джоді Лінн Піколт

нях медицини, науки, історії тощо. Образи головних героїв викликають гостре співпереживання, а сюжет довго не відпускає, адже в основі — реальні історії життя.

Письменниця полюбляє шокувати читачів несподіваними поворотами в сюжетах — вкрай складно передбачити, що станеться на наступній сторінці.

«Погані речі відбуватимуться завжди. Але диво полягає в тому, що світло завжди перемагає пільму. Кожен раз. Ти можеш поставити свічку в темряві, але не можеш встромити темряву у світло...»

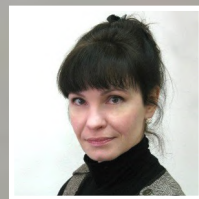
Дж. Піколт

Запрошуємо прочитати твори Джоді Піколт, абонемент художньої літератури Наукової бібліотеки, корпус «Б».

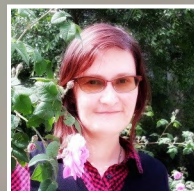

НЕДУГИ ВЕЛИКИХ

АВТОРИ: ЛАРИСА СКРИПЧЕНКО,

ВІРА ВІСКОВА

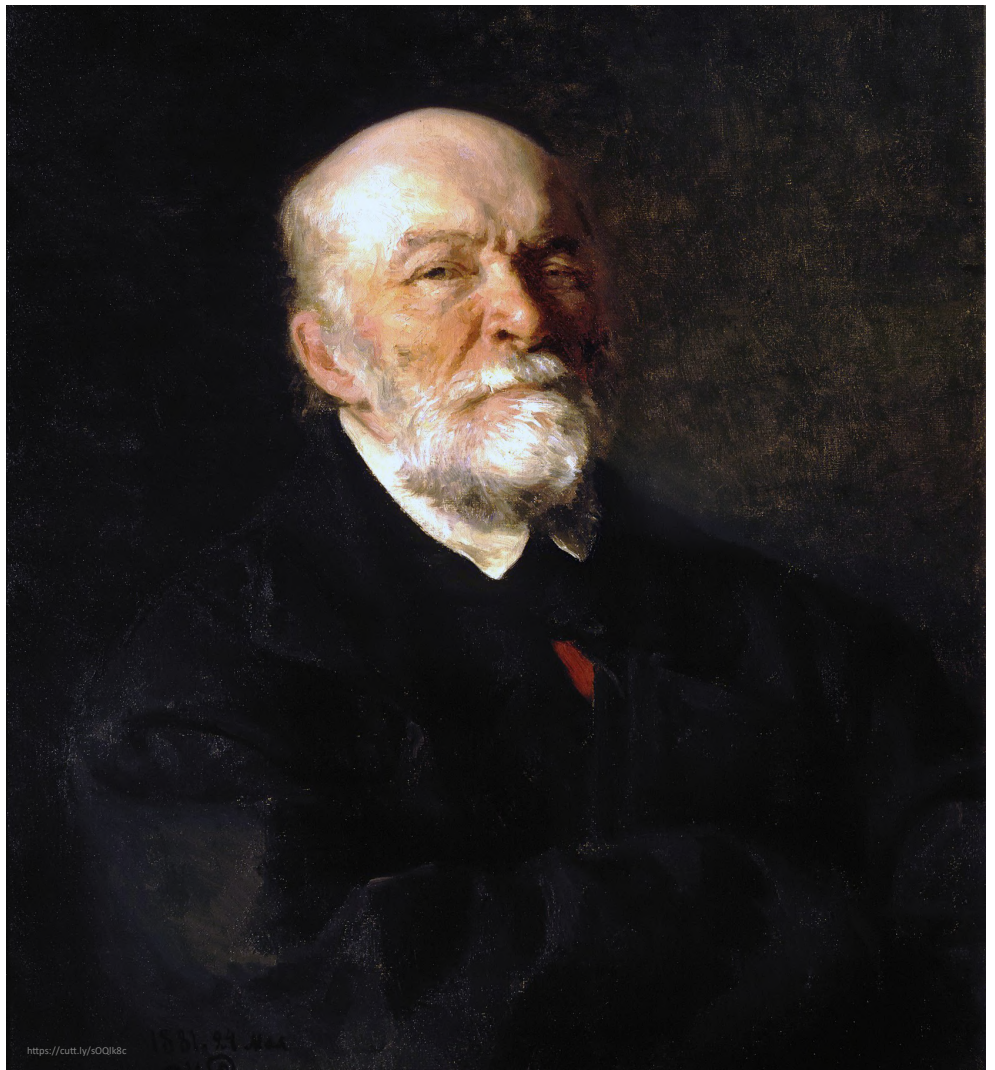
МИКОЛА ІВАНОВИЧ ПИРОГОВ: ТРИУМФ І ТРАГЕДІЯ

«У медицині, — писав М.І. Пирогов, — я, як лікар і начальник, з першого ж мого вступу на навчально-практичну ниву, поставив в основу анатомію та фізіологію в той час, коли цей напрям, тепер уже загальний, був ще новий, не усіма визнаний і навіть багатьма значними авторитетами... зовсім, і навіть для хірургії, заперечувався» [1].

Микола Іванович Пирогов — один з видатних лікарів та педагогів ХІХ століття і до теперішнього часу, засновник військово-польової хірургії. Його заслуги перед вітчизняною та світовою медициною неоціненні. Вчений розробив наукові основи та організаційні питання військової медицини, реформував підготовку лікарів у країні, вирішив питання знеболювання під час операцій на полі бою, застосував гіпсову пов'язку, залучив жінок до догляду за пораненими. Великий хірург відкрив нову епоху у розвитку хірургії, медичної науки та медичної освіти загалом.

Майбутній видатний хірург Микола Пирогов народився 27 листопада 1810 року в Москві. Його батько служив скарбником. Іван Іванович та Єлизавета Іванівна мали 14 дітей, більшість померла у дитинстві; з шістьох, що залишилися живими, Микола — наймолодший. Початкову освіту хлопчик здобув вдома. Дитинство він згадував з радістю: прогулянки садом, крокет, розповіді про Кутузова, навчання у приватному московському пансіоні (1822-1824). Але Микола його не закінчив: батько розорився і не зміг платити.

Визначальну роль у рішенні навчатися лікарській справі зіграв професор медицини Є.О. Мухін, друг родини Пирогових. Цю людину Микола вважав своїм духовним батьком: Єфрем Осипович дбав про нього, допомагав сім'ї грошима. Хлопчик, який учора ще грав у солдатики, напи-

Микола Іванович Пирогов
(1810-1881)

сав прохання про прийом до університету, додавши собі два роки. 14-річний Микола Пирогов успішно витримав вступні іспити і став студентом медичного факультету Московського університету (1824). Кошти для навчання юнак заробляв сам, підробляючи прозектором у лікарняному морзі. Улюблена гра «в лікаря» стала покликанням.

У 1828 році юнак закінчив відділення лікарських (медичних) наук університету зі ступенем лікаря та зарахований до вихованців Професорського інституту, відкритого при Імператорському Дерптському університеті (нині м. Тарту, Естонія), для підготовки майбутніх професорів. У 1833 році молодий вчений захистив дисертацію на ступінь доктора

медицини за темою «Чи є перев'язка черевної аорти при аневризмі пахової області легко здійсненним та безпечним втручанням?», яка здобула визнання не тільки на батьківщині, а й за кордоном. Для продовження навчання М.І. Пирогов вирушив до Берлінського університету разом з групою товаришів із Професорського інституту (1833-1835). Після повернення до Росії (1836) Микола Іванович обраний професором кафедри теоретичної та практичної хірургії Імператорського Дерптського університету (у віці 26 років), де став першим російським професором, який очолив кафедру [1,3].

У 1841 році М.І. Пирогова запрошено до Петербургу, де він очолив кафедру хірургії в Імпера-

торській Медико-хірургічній академії. Одночасно керував клінікою госпітальної хірургії, організованою ним із 2-го Військово-сухопутного шпиталю. Особливу увагу Микола Іванович приділяв аналізу допущених помилок у лікуванні хворих, вважаючи практику основним методом поліпшення науково-педагогічної роботи. Згодом вийшли друком 2 томи «Клінічних анналів», в яких він розкритикував власні помилки в лікуванні хворих. У 1846 році за проектом Пирогова в Медико-хірургічній академії створено перший в Росії анатомічний інститут, що дозволило студентам та лікарям вивчати прикладну анатомію, практикувати у виробництві операцій, а також проводити експериментальні дослідження.

Видатний хірург брав участь у 4 війнах (Кавказькій, Кримській, Франко-пруській та Російсько-турецькій), де проявив себе як блискучий організатор медичної допомоги пораненим. У 1847 році Микола Іванович вирушив на Кавказ у діючу армію, де вперше в історії хірургії застосував ефір для наркозу в польових умовах, провівши кілька тисяч операцій. Через 2 роки (1849) надрукована монографія вченого «Про переріз ахіллового сухожилля як оперативно-ортопедичний лікувальний спосіб». Лікар провів понад 80 дослідів, докладно вивчив анатомічну будову сухожилля і процес його зрощення після перерізу.

Під час Кримської війни М.І. Пирогова призначено головним хірургом. У 1854 році Микола Іванович брав участь в обороні Севастополя, де проявив себе не лише як хірург-клініцист — вперше в світі він запропонував розподіляти поранених за ступенем тяжкості бойових травм на 5 категорій. Цей метод дозволив надавати медичну допомогу насамперед тим, хто її найбільше потребує, завдяки чому виживання бійців значно збільшилось. Спосіб медичного сорту-

«Приїзд Пирогова»
Художник І.Ю. Репін

вання поранених заклав основи військово-польової медицини, лікувально-евакуаційної служби армії. В цей час М.І. Пирогов вперше в польових умовах використав допомогу сестер милосердя: крім догляду за пораненими, сестри працювали з хірургами та фельдшерами на перев'язувальних пунктах і в операційних, брали участь у сортуванні. Микола Іванович писав, що «ніхто краще за жінок не може співчувати стражданню хворого і оточити його піклуваннями, невідомими і, так би мовити, невластивими чоловікам» [1]. Крім цього, Пирогов розробив ряд нових прийомів, завдяки яким йому вдавалося частіше, ніж іншим хірургам, уникати ампутацій кінцівок: винайшов штучний суглоб, застосував бинти, просочені крохмалем. Один з прийомів, вперше описаний лікарем у 1854 році, й до теперішнього часу носить назву «операція Пирогова». Хірург широко застосовував анестезію при операціях, що значно полегшувало страждання поранених. Солдати називали його не інакше, як «чудовий лікар». Те, як щиро пацієнти любили доктора, ми бачимо на картині Іллі Репіна «Приїзд Пирогова». За заслуги у наданні допомоги пораненим та хворим під час цієї війни він нагороджений орденом Святого Станіслава 1-го ступеня.

Микола Іванович двічі одружувався. Перша дружина, Катерина Дмитрівна Березіна, померла у 24-річному віці від післяпологової хвороби у січні 1846 року, залишивши Пирогову двох синів — Миколу та Володимира. У 1850 році дружиною вченого стала Олександра Антонівна Бістром [1]. Вона виявилася справжньою сподвижницею видатного хірурга: складала розклад чоловіка, асистувала при операціях, виховувала його синів. Микола Іванович по-справжньому кохав Олександру, присвячував їй вірші. Дружина була віддана йому, підтримувала до кінця життя.

М.І. Пирогов заклав основи хірургічної анатомії. В результаті експериментальних досліджень вчений створив атлас «Топографічна анатомія, ілюстрована розрізами, проведеними через заморожене тіло людини в трьох напрямках» у 4-х томах, з пояснювальним текстом (1851-1854). У атласі дано опис топографічного співвідношення окремих органів та тканин у різних площинах, вперше показано значення експериментальних досліджень на трупі. Атлас став незамінним для лікарів-хірургів. Відома праця «Патологічна анатомія азійської холери» (1849-1850), удостоєна Демидівської премії, і зараз є неперевершеним дослідженням. Зазначена праця принесла лікарю світову славу.

Після повернення із Севастополя (1856) М.І. Пирогов залишив Медико-хірургічну академію та призначений піклувальником Одеського, а пізніше (1858) Київського навчальних округів. Однак у 1861 році вченого звільнено з цієї посади за прогресивні на той час ідеї в галузі освіти. У 1862-1866 роках Микола Іванович відряджений за кордон як керівник молодих вчених, відправлених для підготовки до професорського звання. Після повернення з-за кордону він з родиною оселився у селі Вишня, в своєму маєтку (нині с. Пирогове, біля міста Вінниці), де мешкав майже безвиїзно.

Узагальненням військово-хірургічної практики М.І. Пирогова є праця «Початки загальної

військово-польової хірургії...», яка вийшла друком у 1864 році німецькою мовою, російською — у 1865-1866 та 1941-1944 роках. У виданні викладені основні питання військово-польової хірургії (організація, вчення про шок, рани, піємію тощо). Вчений ще застав уявлення, де різноманітність хірургічних прийомів зводили до трьох основних правил: «...м'які частини ріж, тверді пили, де тече — там перев'яжуй». Його революційні дослідження започаткували науковий анатомо-експериментальний напрям у хірургії [1, 3].

Микола Іванович лише двічі залишав маєток Вишня. У 1870 році під час Франко-пруської війни його запрошено на фронт від імені Міжнародного Червоно-

го Хреста. Вже у літньому віці лікар кілька місяців працював на фронті під час Російсько-турецької війни (1877-1878). У 1873 році М.І. Пирогов нагороджений орденом Святого Володимира 2-го ступеня.

Історія хвороби та смерті видатного хірурга давно стала хрестоматійним деонтологічним «ситуаційним завданням» для студентів-медиків, яке ілюструє, як поводитися з хворим, говорити чи ні правду онкологічним хворим тощо. Але це не просто «ситуаційне завдання», це одна з численних загадок, які супроводжували М.І. Пирогова все життя і після його смерті.

Перші ознаки хвороби Микола Іванович помітив ще наприкінці 1880 року. Як згадувала вдова хірурга Олександра Антонівна, на початку січня 1881 року він вже скаржився на наявність хворобливої виразки у роті на твердому небі праворуч. Вважав, що виразка могла утворитися від опіку гарячою водою при полосканні рота. Спочатку Микола Іванович не надавав особливого значення цьому «наривнику», але, переконавшись, що він не має тенденції до загоєння, у розмові з дружиною помітив: «Зрештою, це ніби рак...» [2]. Це припущення, висловлене напівжартома, виявилось пророчим. Однак перший лікар (Йосип Васильович Бертенсон), який оглянув М.І. Пирогова у березні 1881 року впевнено заявив, що нічого серйозного немає. Наявність виразки лікар пов'язував із хворим зубом, який незадовго перед цим був видалений. Приїзд Й.В. Бертенсона у Вишню був викликаний наближенням 50-річчя наукової діяльності М.І. Пирогова. Товариство Санкт-Петербурзьких практичних лікарів бажало організувати вшанування ювіляра та його приїзд з цього приводу до Москви.

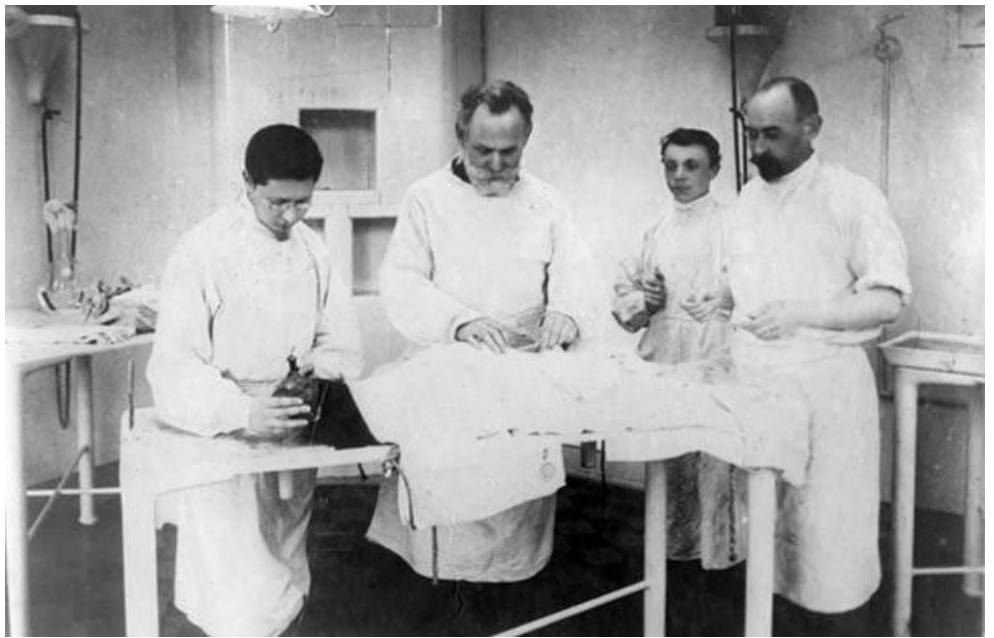
У березні того ж року до Пирогова приїхав хірург Київського військового шпиталю Сергій Сер-

«Пирогов та матрос Петро Кошка». Художник Л. Коштелянчук

гійович Шкляревський, викликаний тривожною телеграмою. В останні роки життя вченого він був особливо близький сім'ї Пирогових, мав велику довіру. Яка думка склалася в нього про природу патологічного процесу, нам невідомо. Мабуть, він заспокоїв хворого. Стан Миколи Івановича особливих хвилювань не викликав, загальне самопочуття залишалось цілком задовільним. Лікування в цей період зводилося до того, що хворий дотримувався в основному молочної дієти, продовжував регулярно полоскати рот теплою водою і прикладав до болючої ділянки кілька разів на день шматочки паперу, просочені відваром лляного насіння з карболовою кислотою. Час минав, а покращення не наставало. Виразка почала розширюватися і заглиблюватися, поруч із нею з'явилася ще одна. Жувати стало важко, і Микола Іванович остаточно перейшов на рідку та протерту їжу [4].

14 квітня 1881 року у Вишню приїхав Микола Васильович Скліфосовський — один з найкращих російських хірургів, член Московського хірургічного товариства. Згодом, згадуючи про візит Пирогова, М.В. Скліфосовський розповідав: «Я прибув у Вишню рано-вранці і залишався до пізнього вечора, весь день провів в спільноті цього великого старця. Я дивувався при цьому надзвичайній свіжості його розуму, був вражений юнацької бадьорістю його духу». «Прийнявши запрошення, — згадував Микола Васильович, — Пирогов довго розмовляв зі мною на різні теми і між іншим сказав: «Погляньте, що це в мене в роті?» На твердому небі праворуч, там, де у глибині виходить *art. palatina post.*, я побачив виразку, характер якої не підлягав ані найменшому сумніву. Мені стало невимовно важко» [4]. Повернувшись до Москви, Скліфосовський ні з ким не поділився своєю тривоگوю, лише сказав на черговому, 133-му засіданні Хірургічного товари-

«М.І. Пирогов проводить операцію у Київському університеті», фрагмент експозиції Центрального музею медицини України

ва 22 квітня, що «... маститий старець в цей час є досить слабким..., але на приїзд до Москви згоден» [4].

20 травня М.І. Пирогов з дружиною виїхали у спеціальному вагоні до Москви і 22 травня прибули на Курський вокзал, де ювіляра захоплено зустрічав багатолюдний натовп. Вшанування проходило протягом двох днів — в актовій залі Московського університету і у Малій залі Дворянського зібрання. Микола Іванович жваво приймав вітання та відповідав на них. Пирогов намагався не виявляти тривоги за свій справжній стан, проте вранці 24 травня попросив М.В. Скліфосовського оглянути його і висловити свою думку. Миколу Васильовича дуже пригнічило побачене: патологічний процес швидко прогресував, захоплюючи нові ділянки, заглиблюючись та розширюючись. Розуміючи, що «зволікання — смерті подібне», він у категоричній формі заявив С.С. Шкляревському: «Немає жодного сумніву, що виразки злоякісні, існує новоутворення епітеліального характеру. Необхідно видалити, оперувати якнайшвидше» [2]. У відомість поставили Олександрю Антонівну. «Само собою зрозуміло, — свідчить Шкляревський, —

що рішення щодо ракового характеру виразок не було повідомлено самому Миколі Івановичу». Зі згоди дружини вченого призначили консилиум. З Петербургу прибув Микола Миколайович — старший син Пирогова. Консилиум відбувся 26 травня об 11:30 ранку. В обговоренні взяли участь М.В. Скліфосовський, Е.К. Валь, В.Ф. Грубе та Е.Е. Ейхвальд. Відомі лікарі ще раз провели уважний огляд й прийшли до єдиного висновку: процес злоякісний і його можна зупинити лише оперативним шляхом. «Тепер я видаю все дочиста в двадцять хвилин, а через два тижні це ледве буде можливо», — сказав М.В. Скліфосовський. З ним усі погодились.

Про необхідність операції М.І. Пирогова повідомили в останній день його перебування у Москві, 27 травня. Він вислухав рішення спокійно і, звернувшись до Скліфосовського, сказав: «Прошу Вас, Миколо Васильовичу, і Вас, Валь, зробити мені операцію. Але не тут. Ми щойно закінчили урочистість і раптом почнемо тризну! Ви можете приїхати до мене у село?» [4]. Згоду було надано, але Олександра Антонівна та її близькі зайняли іншу позицію. На їх думку, Пирогова слід негайно

везти у Відень до європейської знаменитості Теодора Більрота і оперуватися лише в нього. На жаль російських хірургів, Микола Іванович не став заперечувати і в той же день у супроводі дружини та С.С. Шклярєвського виїхав до Відня. Т. Більрот терпляче вислухав його і найретельніше обстежив. Сергій Сергійович писав: «Несподіване захоплення вразило всіх нас, коли Billroth спокійно, з повною впевненістю і категоричністю сказав, що про злоякісність виразок не може бути й мови, що він не бачить і не знаходить жодної ознаки, що дозволяє прийняти ці виразки за ракові» [2]. Причину хвороби Більрот пов'язував із тиском на ясна і роздратуванням слизової оболонки, а також із запальним процесом у зубних лунках. Він рекомендував полоскати рот розчином галун кілька разів на день і оберігати виразки від роздратування, змащуючи їх перуанським бальзамом. М.І. Пирогов звичайно повірив Т. Більроту, знову став бадьорий і веселий і, повернувшись 17 червня у Вишню, ніби відродився: він катався верхи, працював у саду, приймав хворих. Час минав, а покращен-

ня Микола Іванович не помічав. Він поступово слабшав, у нього зник апетит, посилювалися біль у щелепі. З середини жовтня стан М.І. Пирогова швидко погіршувався.

Великий хірург помер 23 листопада 1881 року о 20:15. На письмовому столі серед паперів виявили записку, де нерівним почерком, з помилками та пропусками літер, Микола Іванович написав: «Ні Склефасофський (так написано в оригіналі), Вальта Грубе, ні Більрот не впізнали в мене *ulcus oris men. mus. Cancrosum serpeginosum* (лат. — повзуча перетинчаста слизова ракова виразка рота), інакше перші троє не радили б операції, а другий не визнав би хворобу за доброякісну». 27 листопада 1881 року тіло Пирогова забальзамував доктор Давид Ілміч Виводцев у присутності двох лікарів, двох фельдшерів і священника протягом чотирьох годин. Видатного хірурга поховано в усипальниці його маєтку. Через 3 роки після смерті чоловіка Олександра Антонівна звела у Вишнях каплицю та храм [3].

Після смерті М.І. Пирогова в лікарів виникло питання: як міг

Теодор Більрот не зробити операції, яка була так потрібна? Роз'яснення прийшло у листі, надісланому Т. Більротом Д.І. Виводцеву навесні 1882 року. Австрійський хірург повідомив, що на його думку пухлина більш схожа на саркоматозну, ніж на ракову. Однак наголосив, що це не вплинуло на його ставлення до операції: «Пацієнт за 70 років, хоча ще й бадьорий духом, навряд чи міг добре перенести операцію... Таким чином, я хотів трохи підбадьорити пацієнта, що впав духом, і схилити його до терпіння. Це все, що ми можемо зробити у таких випадках» [3]. Можна погоджуватися з цими словами або ні, тим не менш, у більшості хірургів залишилось почуття глибокого жалю, що Микола Іванович Пирогов відмовився зробити операцію на батьківщині. Можливо, це продовжило б йому життя.

«Народ, який мав свого Пирогова, має право пишатися, тому що з цим ім'ям пов'язаний цілий період розвитку лікарської справи. Початки, внесені в науку (анатомія, хірургія) Пироговим, залишаться вічним внеском і не можуть бути стерті зі скрижалів її, доки існуватиме європейська наука...», — писав про вченого В.М. Скліфосовський [1]. Геніальний розум і незбагненна наукова інтуїція Миколи Івановича настільки випереджали час, що його ідеї здавались фантастичними навіть світовим хірургам. Вони потішалися над його думками, які вели так далеко, у XXI століття. Після смерті вченого залишилися праці, що мають значення й у наш час. Бо своєю самовідданою і часто безкорисливою працею М.І. Пирогов перетворив хірургію на Науку з великої літери.

Пам'ятник М.І. Пирогову у Вінниці

Використані джерела:

1. Пирогов Николай Иванович (1810-1881) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.historymed.ru/encyclopedia/doctors/index.php?ELEMENT_ID=4943 (дата обращения: 17.01.2021). – Название с экрана.
2. Горелова Л. Е. Тайна Н. И. Пирогова / Л. Е. Горелова // Русский медицинский журнал. – 2000. – № 8. – С. 349-350.
3. Даль М. К. Здоровье Н. И. Пирогова в различном возрасте и его последняя болезнь / М. К. Даль // Клиническая хирургия. – 1981. – № 3. – С. 59-60.
4. Шабунин А. В. Болезнь Николая Ивановича Пирогова / А. В. Шабунин // Клиническая медицина. – 1989. – № 8. – С. 149-152.

НАТХНЕННЯ

АВТОР: ЛАРИСА МАЛЫХИНА

САТА. ЭПИЗОД 10: НОВОГОДНЕ-ПРИКЛЮЧЕНЧЕСКИЙ

Каждый из нас делится своими интересными историями с друзьями. А так как в моем окружении присутствуете и вы, мои дорогие читатели, хочу поведать вам очередную историю из своей жизни. Это снова я — собачка по кличке Санта.

Если верить примете «как Новый год встретишь, так его и проведешь», тогда основную его часть я буду наносить визиты и заводить новые знакомства.

В нашем доме, по традиции, за час до встречи Нового года, Старый провожают дружным коллективом жильцов подъезда. Все собираются в складчину и, как полагается, празднуют с размахом и весельем. Пользуясь моментом, что двери у всех нараспашку, решила покинуть свою обитель и навестить подружку из соседней квартиры, где живет изумительное создание шедеврального окраса по кличке Соня, цветовая гамма её шерстки превышает все допустимые нормы. Соня, хоть и кошка, но у нас с ней родственные души. Будь я котом, то непременно бы за ней приударил. Поэтому при первой возникшей возможности поздравить с праздником и пообщаться решила использовать подходящий момент. Её семья всегда приветлива и ко мне хорошо относится. Соня с радостью меня встретила, мы бодро совершили променад по квартире, чуть перекусили, и я предложила встретить праздник на улице.

Мы раньше уже предпринимали попытку выгула без сопровождения, решив никого не беспокоить по пустякам. В тот момент соседи заносили мебель и наличие в подъезде открытой двери дало нам возможность без проблем выбраться на улицу. Но стоило Соне оказаться на открытой местности, все пошло не по плану. Не совершавшая ранее уличные прогулки, она к свободе оказалась не готова и идти

<https://www.1zoom.me/fu/wallpaper/506361/1478.4/2200x2120>

дальше категорически отказалась. Но у меня-то цель была!

Надо же было, именно в это время, возвращаться домой соседке Олечке, её всевидящее око определило мое местонахождение за 20 метров, о чем было незамедлительно доложено по телефону моей хозяйке. Лариса немедля выскочила на улицу и мне пришлось возвращаться. Но я все же успела намотать несколько кругов вокруг дома для разминки, а потом и еще пару, прикинувшись слабослышащей. Зря, что ли, на своих четырех спускалась с пятого этажа. Так как ступеньки с мой рост, до этого мое схождение вниз ограничивалось исключительно ношением на руках.

Вследствие всего случившегося Соня оказалась под бдительным контролем в статусе пленницы, поэтому от моего предложения встретить праздник на улице наотрез отказалась. Я не держала на нее обиду и отправилась одна. На этот раз вылазка оказалась неудачной, дверь подъезда была заперта. После длительного схождения решила посидеть и перевести дыхание, подниматься назад на пятый этаж сил не было. Не знаю сколько бы длился мой

отдых, но Лариса, наконец-то, заметила мое отсутствие и ринулась на поиски.

Зная не по наслышке её в гневе, с перепуга заметалась в поисках укрытия. И тут, прямо по волшебству, открылась дверь в квартиру на первом этаже, куда я мигом прошмыгнула. О чем думала, чем соображала в тот момент? Дорогие друзья, это что-то с чем-то. Конечно, уже по запаху можно было определить наличие в квартире представителей кошачьего мира, но такого количества даже представить себе в страшном сне не могла. Ориентируясь в полной темноте по мигающим огонькам, я попала в одну из трех комнат, представляющую собой Диснейленд в миниатюре и где все подобрано в угодую кошачьему царству. В нашем парке аттракционов и то меньше. Посреди комнаты стоит огромная елка со сверкающими гирляндами, а под ней стоят блюда с разнообразными яствами, просто идеальный шведский стол. Я прямо залюбовалась, голова пошла кругом и захотелось перекусить. Для выбора блюда решила обойти все, но тут заметила немигающие огни. Моментально сориен-

тировавшись на местности, определила не одну пару вылупленных на меня глазищ. Количество особей сосчитать не удалось, но судя по наличию посуды, их минимум шесть. При движении в моем направлении я смогла трезво оценить ситуацию и от страха чуть не упала в обморок. Холеные и откормленные, хвосты трубой, грудь коромыслом — вся эта братва стремилась познакомиться со мной поближе.

От безысходности в поисках отступления начала вращаться вокруг своей оси с целью определить направление для бегства. Рассчитывая на фактор неожиданности и не теряя самообладания, я стремглав помчалась в направлении двери. Не хочется гадать, что бы произошло, окажись она на замке, но мне не сказано повезло. Я вырвалась из заточения, куда сама себя и определила. Длилось мое непрошенное вторжение какие-то минуты, но в памяти запечатлелось навечно. Я и не в такие передраги попадала, и всегда выручали реакция и скорость. Но праздник продолжался, пора было возвращаться домой и успокаивать Ларису.

Но не тут-то было. В состоянии стресса начала восхождение наверх, кое-как взобралась на третий этаж. Слышу, как поднимаются гости к новым жильцам. Я людей не боюсь, поэтому продвигаюсь дальше. На вопрос: не их ли друзей я «потеряшка» и почему скитаюсь по подъезду, естественно, ответа они не дождались. Затем со смехом пожурили якобы моих невнимательных хозяев, подхватили меня на руки и занесли в очередную чужую квартиру. Вся большая компания продолжила праздновать в гостиной, а меня оставили в комнате с включенным телевизором и полной тарелкой еды. Освоившись и осмотревшись по сторонам, решила на ознакомление с территорией, и вдруг услышала тихое повизгивание. С целью

определения источника звука, с опаской после предшествующих событий, подкралась к месту неопознанного объекта за кухонной дверью и учуяла определенно знакомый запах. Пленником оказался мой новый друг, с которым мы буквально пару дней назад познакомились на прогулке и между нами возникла взаимная симпатия. Мало того, что мы одного возраста, мы еще почти идентичны. Теперь я догадалась, что нас просто перепутали. Но у меня сразу возник вопрос. Ладно, люди в общественных местах находятся в масках и не всегда могут узнать друг друга, но как возможно не идентифицировать своего питомца и забрать себе чужое счастье. А то, что являюсь счастьем для своей хозяйки, я не сомневаюсь. Что она будет без меня делать, как будет без меня обходиться? Звонок не работает, слух периодически подводит, а у меня уши как локаторы, улавливают малейший шорох, я по совместительству и звонок, и сторож, и подружка.

А собачку зовут Фигаро, я смотрела смешной фильм с таким названием. Там герой Фигаро делал несколько дел сразу и поспевал всюду. Мой знакомый тоже на прогулке мотался как угорелый, так что кличка ему подходит. В данный момент для общения со мной он захотел выбраться из кухни, для чего начал интенсивно делать подкоп под дверью. Я бы с радостью помогла, но чужое имущество пор-

тить нельзя. Некоторые из гостей начали интересоваться, что там за звуки раздаются, а хозяин ответил, что это робот-пылесос по квартире километры накручивает, работая с прошлого года. Так как мы с Ларисой дамы экономные, сразу перед глазами возникла платежка за свет с огромным количеством цифр. Это же сколько счетчик успеет намотать киловатт? А потом сообразила, что прошлый год был час назад и на душе стало спокойнее.

Пока Фигаро зубами и лапами пытался устранить препятствие, я пошла смотреть телевизор и в очередной раз перекусить. Когда нервничаешь, кушать хочется больше. Скучать мне не пришлось, постоянно кто-нибудь из гостей меня навещал и угощал. Мне даже вздремнуть удалось, но сон мой прервал звонок в дверь. Оказалось, что Лариса начала поиски по квартирам, опрашивая всех соседей. Услышав знакомый голос, я ринулась с громким лаем в сторону выхода, оповещая о своем местонахождении, так как менять место проживания в ближайшее время я была не намерена. Моя хозяйка в диком восторге попыталась меня подхватить, но ей не дали это сделать. Никто не поверил, что собака у них чужая и возвращать меня никто не собирался. Никакие доказательства не принимались. Лариса была одна, а их много. Быстро предугадав ход дальнейших событий, побе-

жала к запертому Фигаро и начала отчаянно лаять. Фигаро ко мне присоединился сразу. Лай у него оказался отменный, уверенна, что нас слышали жители всех ближайших домов. Все находившиеся гости, конечно, опешили. Но даже при выяснении ситуации со мной расставались без особого энтузиазма и желания. За время моего пребывания все ко мне привязались, и даже значительно поубавившийся запас еды для Фигаро, не мог стать причиной для сожаления. Хорошо, что ещё не потребовали вознаграждение, а ведь могли. Конечно, кому такая красавица и умница не нужна. А что, я уже взрослая, пакости почти не делаю, стараюсь все свои действия контролировать, а если нет таланта, включаю интуицию.

Лариса от избытка чувств даже прослезилась, я тоже была несказанно рада возвращению в родные пенаты. Дома мы встречали Новый год весело и дружно, но после каждого очередного тоста пришлось слушать лекции о правилах хорошего тона и проявлении большей бдительности. Все упреки и наставления в мой адрес я воспринимала без обид и разделяла её мнение.

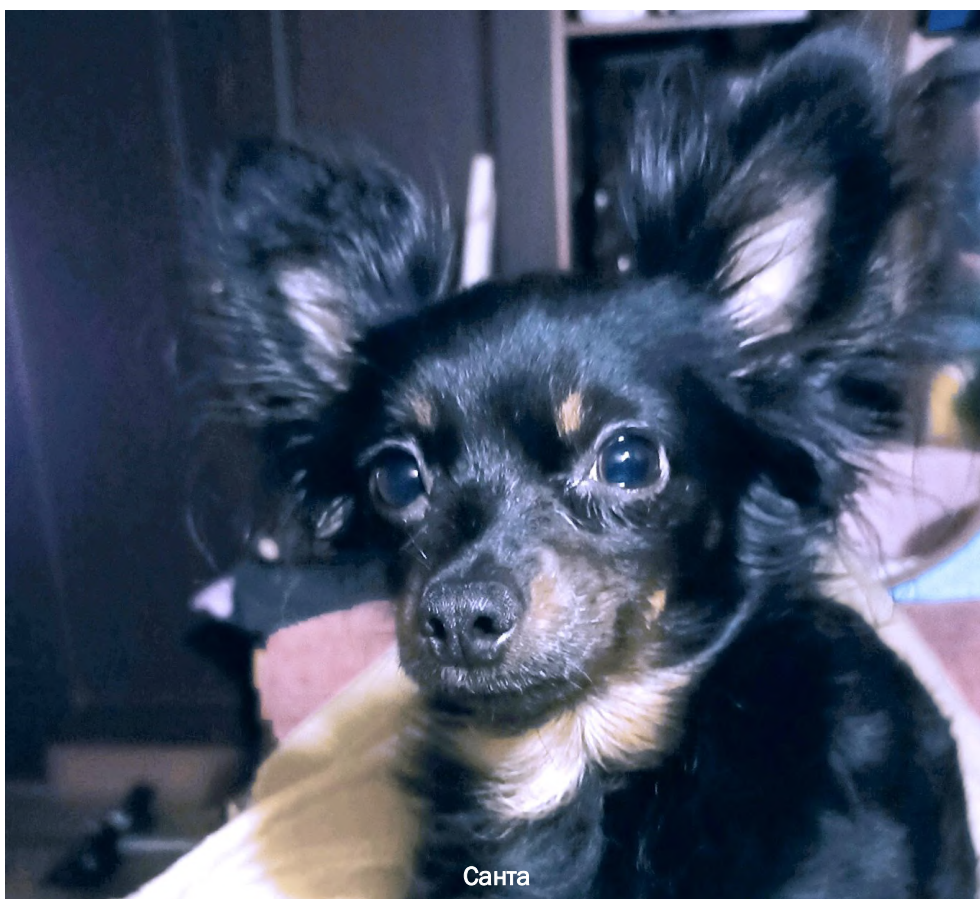
Так вышло, что непрошенной гостьей я побывала только в трехкомнатных квартирах и у меня было с чем сравнить нашу однушку. Там, бесспорно, просторнее и больше места для развлечений, вот бы где я дала жару! Но, как говорится, с милой и в шалаше рай, так что меня все устраивает. Да, меня никто не звал, но никто и не выгонял, так что мое самолюбие не задето. А угощения мне все понравились, наелась до отвала на неделю вперед. Теперь у Ларисы под особым контролем не только все мои передвижения, но и соблюдение жесткой диеты. Вот что значит продуктивно встретить Новый год!

Но что-то мне подсказывает о возможности продолжения

истории, ведь в голову уже стали закрадываться мысли, что не все квартиры мною визитированы и не всех я успела осчастливить

своим появлением. Все мысли материальны, поэтому прощаюсь с вами ненадолго. До новых встреч!

ХРОНІКА ПОДІЙ

АВТОР: ОЛЬГА ОЗЕРКІНА

Портрет Мольєра (роль Цезаря у трагедії Корнеля «Смерть Помпея», 1656. Художник Н. Міньяр
<http://rushist.com/index.php/literary-articles/3720-moler-zhan-batist-kratkaya-biografiya>

ЙОГО ВЕЛИЧНІСТЬ ПАН МОЛЬЄР

15 січня літературна і театральна спільнота світу святкує ювілей видатного французького драматурга, актора, засновника класичної комедії — Жана-Батіста Поклена Мольєра (1622–1673). Але у даному випадку варто говорити навіть не про ювілей, а знаменну історичну дату: життя у пам'яті мільярдів людей протягом 400 років — неабияке досягнення, та коли мова заходить про таку масштабну постать як Мольєр, то розумієш, що будь-які слова безсилі навіть на фоні його чисельних талановитих послідовників.

Майбутньому комедіографу пощастило народитися хоч і не в шляхетній, але у вельми впливовій сім'ї: його батько, Жан Поклен, був особистим шпалерником та камердинером самого Людовіка XIII. Завдяки королівському впливу чоловік зумів дати синові гідну освіту у престижному Клермонському коледжі, сподіваючись у подальшому побачити сина процвітаючим юристом. Але упертий Жан-Батіст вже відчув своє справжнє покликання та свідомо обирає невлаштованість, мінливий успіх та мрії про славу — усе, що складає життя бродячого актора. На цьому терені юнаку, який тепер називає себе Мольєром (каміння) на протигагу Поклену (фарфор), доведеться здолати безліч перешкод, пройти шлях від рядового актора у бродячій трупі до керівника власного театру. Зрештою він удостоюється честі стати улюбленим комедіографом самого Людовіка XIV! Без заступництва «короля-сонце» Мольєрові не вдалося б відстояти цілу низку своїх комедій, а мабуть — і власне життя, бо нестримний гнів тих, хто потрапив у фокус мольєрівської сатири, був здатен знищити не тільки кар'єру. А сміявся драматург над багатьма: жінками, чоловіками, можливо-владцями, дворянами, міщана-

ми, духовенством... Під тиском церкви Мольєрові навіть довелося суттєво переробити найвідомішу свою комедію — знаменитого «Тартюфа», інакше, п'єса так би й не з'явилася на паризьких підмостках. Медикам теж не довелося оминати сатиричного жала драматурга: із п'єси у п'єсу персонажі з лікарським принаддям демонструють особисте ставлення Мольєра до вшанованої професії. Лікарі — майже єдина на той час верства населення, критика якої нічим не погрожувала авторові, ось, чому він так часто звертався у своїх комедіях до теми медицини. Говорячи сучасною мовою, стараннями Мольєра медичне ремесло було добряче пропіарено, хоч не обійшлося і без рентгенівського просвічування. Виставами одного зі своїх героїв драматург говорить, що «осміює не лікарів, а смішні сторони медицини».

Спектаклі у паризькому театрі «Пале-Рояль» відвідували навіть монарші особи, але коли на сцені з'являвся пан Мольєр, нікому в голову не приходило гадати, хто тут справжній король. Вдячна публіка нагородила свого кумира титулом «народний» драматург, бо з його приходом на сцені, де досі панували переважно вельможі та персонажі з античної міфології, нарешті з'являються звичайні герої з міського середовища. За волею Мольєра прислуга, ремісники, судді, лікарі, торгівці набувають живих рис та активно впливають на події, що розгортаються на сцені.

Мольєр як драматург і одночасно актор жив переживаннями своїх героїв, тому і не зміг уникнути долі одного з них. Важко хворий наприкінці життя, він пише комедію-балет «Удаваний хворий». Її головний герой, надмірно заклопотаний власним здоров'ям батько сімейства на ім'я Арган, перемирявши на собі

Ж. Б. Мольєр «Міщанин-шляхтич».
Художник Л. Нижній

усі відомі на той час хвороби, позбавляється зрештою страху смерті. В останній день свого життя Мольєр звично грав на сцені свого улюбленого персонажа. Відчувши раптом приступ хвороби, чоловік продовжив грати як ні в чому не бувало. Таким чином він видав справжні симптоми за акторську гру, і глядачі сприйняли усе як треба, п'єсу було зіграно до кінця. Декілька часів потому знесилений Жан-Батіст Мольєр пішов з життя.

На жаль, ми не можемо оцінити масштаб його акторської обдарованості, бо віддаємо данину пошани перш за все блискучому комедіографові. Але, судячи з того, як трепетно Мольєр ставився до своєї роботи у театрі, ми можемо бути впевнені: 17 лютого 1673 року світ втратив дійсно великого актора!

До нашого часу дійшло тридцять три п'єси, написані Мольєром. Найвідоміші з них: «Тартюф», «Лікар мимоволі», «Міщанин-шляхтич», «Удаваний хворий», «Школа дружин», «Шлюб з примусу», «Дон Жуан». Ще вісім п'єс, на жаль, не збереглися. Тож, кожному з нас варто відкинути будь-які упередження та знайти час для того, щоб ближче познайомитися з творчістю чудового французького комедіографа Жана-Батіста Мольєра, бо ніколи не пізно долучитися до вершини театральної майстерності — мистецтва комедії!

**ВІТАЄМО СПІВРОБІТНИКІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
З ЮВІЛЕЄМ ТА ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ
У СІЧНІ!**

НЕГОВЕЛОВУ ОКСАНУ!

ВОЛОШИНУ ВАЛЕНТИНУ!

ІСАЄВУ ЛІЛІЮ!

КОЗАЧОК ОКСАНУ!

ПОПОВУ ЛЮДМИЛУ!

АНОНС

Книжкова виставка (традиційна):

«Небесна сотня: ціна свободи»

(до Дня героїв Небесної сотні) – з 20 лютого

*Місце експозиції: Абонемент наукової літератури з читальною залюю
(проспект Науки 4, корпус «Б»)*

Віртуальні виставки:

«Нове у медсестринстві: по сторінках українських періодичних видань» – лютий

«145-річчя кафедри хірургії № 1» – лютий

«Вірний своїм переконанням»

(125 років від дня народження Є. Маланюка, українського поета) – з 1 лютого

«Майстер поетичної алегорії»

(210 років від дня народження Є. Маланюка, українського письменника) – з 2 лютого

«Бєлмін Емілій Федорович (15.02.1852–29.04.1902)»

(до 170-річчя з дня народження громадського діяча, доктора медицини, приват-доцента кафедри судової медицини медичного факультету Імператорського Харківського університету) – з 15 лютого

Віртуальні виставки розміщені на сайті НБ ХНМУ

<http://libr.knmu.edu.ua/>

КОНТАКТИ:

м. Харків,
пр. Науки, 4
тел. (057)7077209
моб. (097)9937709
e-mail: km.kustova@knmu.edu.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М.
Гаєва Н.Д.
Борисова О.П.

